

Úrazy jako celosvětový problém

Odborný seminář, MŠMT
22.září 2010

MUDr.Alena Šteflová, PhD.

World Health Organization

Specializovaná agentura OSN

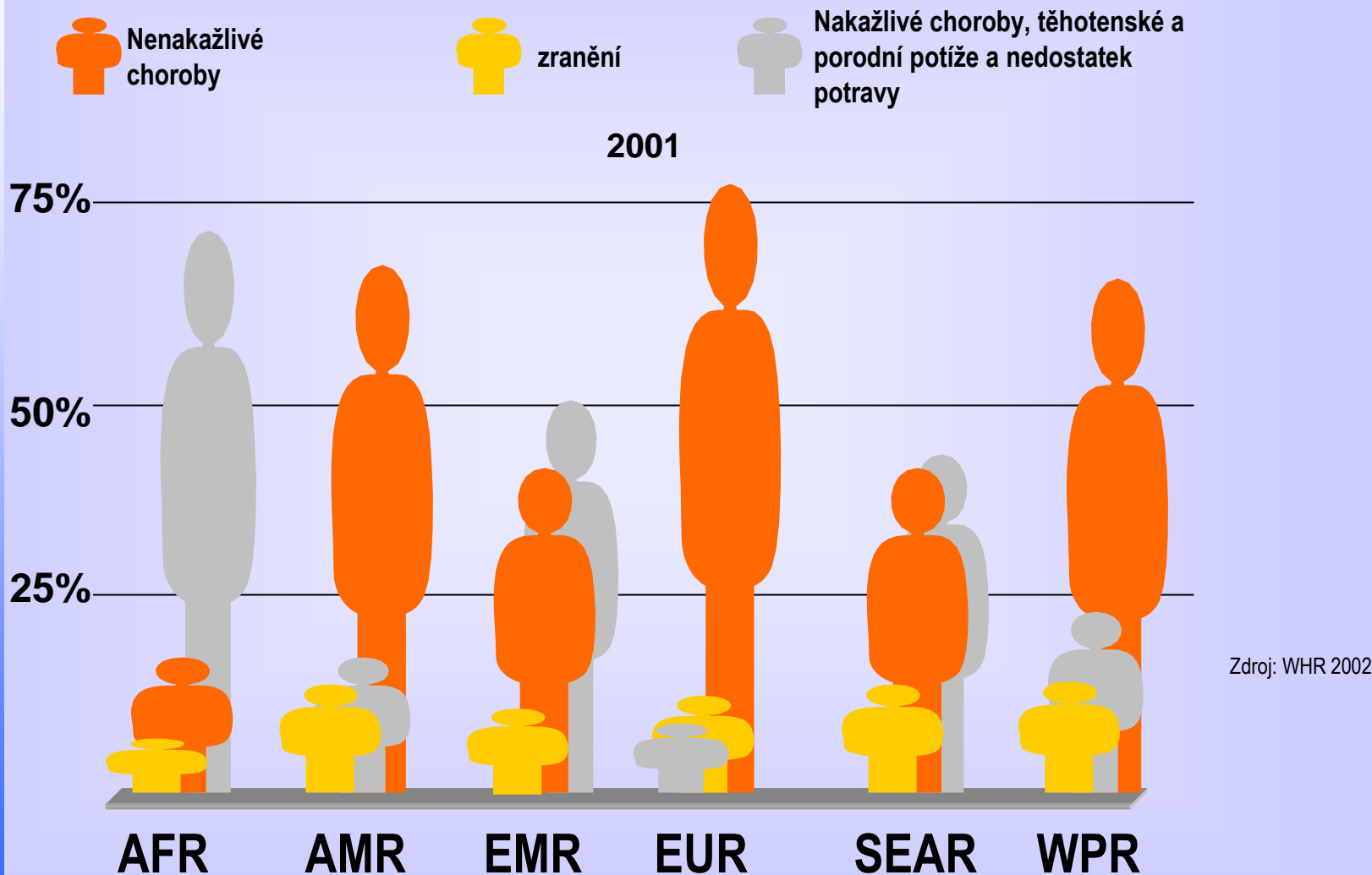
*"Dosažení co nejlepšího
zdraví a kvality života pro
všechny obyvatele planety"*
Ústava, 1948

*"Health is a state of
complete physical,
mental and social well-
being and not merely the
absence of disease or
infirmity"*

Preambule Ústavy

V Evropě, nejsou nakažlivé choroby nejčastější příčinou zdravotních problémů

2002			2030		
<i>Disease or injury</i>	<i>% deaths</i>	<i>RANK</i>	<i>% deaths</i>	<i>Disease or injury</i>	
Ischaemic heart disease	12.6	1	13.1	Ischaemic heart disease	
Cerebrovascular disease	9.7	2	10.3	Cerebrovascular disease	
Lower respiratory infections	6.9	3	8.7	HIV/AIDS	
HIV/AIDS	4.8	4	7.9	Chronic obstructive pulmonary disease	
Chronic obstructive pulmonary disease	4.8	5	3.5	Lower respiratory infections	
Perinatal conditions	4.3	6	3.1	Diabetes mellitus	
Diarrhoeal diseases	3.3	7	3.0	Trachea, bronchus, lung cancers	
Tuberculosis	2.7	8	2.8	Road traffic injuries	
Trachea, bronchus, lung cancers	2.2	9	2.4	Tuberculosis	
Road traffic injuries	2.1	10	2.1	Perinatal conditions	
Diabetes mellitus	1.7	11	1.8	Stomach cancer	
Malaria	1.6	12	1.8	Hypertensive heart disease	
Hypertensive heart disease	1.6	13	1.5	Self-inflicted injuries	
Self-inflicted injuries	1.5	14	1.3	Nephritis and nephrosis	
Stomach cancer	1.5	15	1.3	Liver cancer	
Cirrhosis of the liver	1.4	16	1.2	Diarrhoeal diseases	
Nephritis and nephrosis	1.2	17	1.2	Colon and rectum cancers	
Colon and rectum cancers	1.1	18	1.1	Cirrhosis of the liver	
Liver cancer	1.1	19	1.1	Interpersonal violence	
Measles	1.1	20	1.0	Oesophagus	
Interpersonal violence	1.0	21	23.0	Malaria	
Oesophagus	0.8	24	42.0	Measles	

Source: Mathers C, Loncar D. Updated projections of global mortality and burden of disease, 2002–2030: data sources, methods and results, World Health Organization, October 2005.

More exposed to risks

Less exposed to prevention

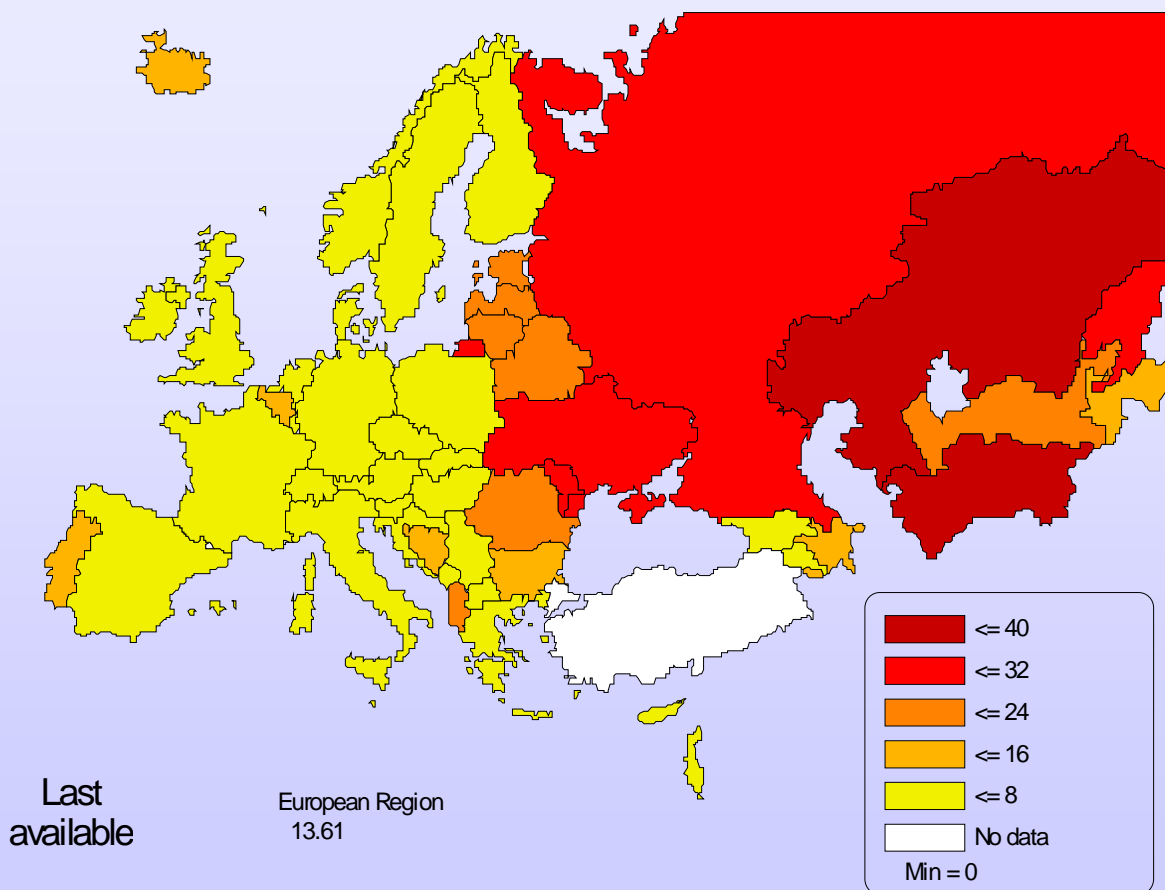
Less access to quality trauma care and rehabilitation

Úrazy – hlavní příčina úmrtí dětí a mládeže v Evropském regionu

- Nejvíce úmrtí v dětské věkové skupině 1-14 let je v Evropském regionu způsobeno nezaviněnými úrazy a násilím:
  - 27,900 úmrtí dětí pod 15 let ročně,
  - nebo 36 % všech úmrtí
- Politické a ekonomické transformace zvyšují počty úrazů na východě regionu

Dětská úrazová úmrtnost (0-14) je v Evropě rozložena nerovnoměrně: nejvyšší a nejnižší na světě

SDR(0-14), External causes of injury and poisoning, per 100000

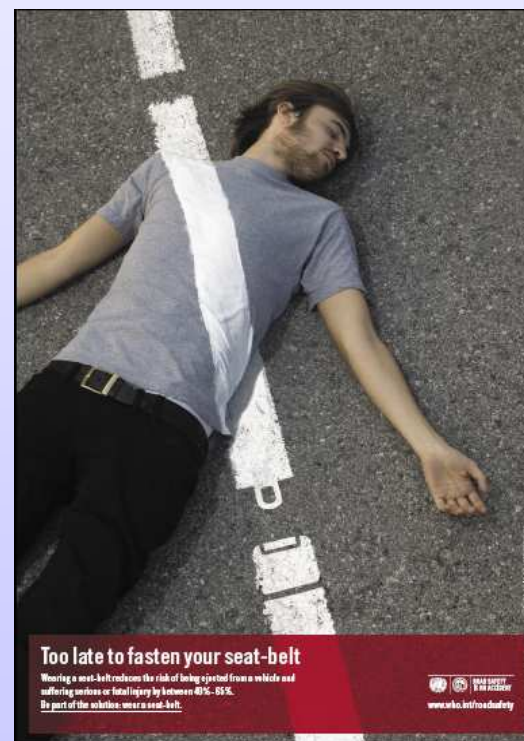
Děti v zemích s nízkým až středním příjmem jsou 4,3x více ohroženy úmrtím v důsledku úrazu než děti v zemích s vyšším příjmem (HIC).

V zemích s vyšším příjmem existuje mnoho efektivních strategií, která je činní nejbezpečnějšími na světě.

Source: WHO, Health for All database, January 2007

Dopravní úrazy dětí a mládeže v Evropském regionu

- Hlavní příčina úmrtí u věkové skupiny 5-24letých (a to i v západní Evropě, kde trend úmrtnosti klesá)
- Ročně je přes 32 000 obětí nehod mladších 25 let (okolo 25% všech úmrtí na silnicích)
- V 75% se týkají mužů
- Na každé úmrtí připadá 20 případů hospitalizovaných a 70 lékařsky ošetřených
- Největší zátěž vzniká díky předčasným úmrtím a dlouhotrvajícím postižením mladých zraněných
- 2% HDP

Bezpečnost silničního provozu: světová priorita

- 2004: Světový den zdraví WHD představena zpráva k bezpečnosti na silnicích, *World Report on Road Traffic Injury Prevention*
- 2005: Rezoluce přijatá Shromážděním OSN A/60/5 ke *Zlepšení bezpečnosti silničního provozu*
- 2007: První Globální týden bezpečnosti silničního provozu:
  - **Zvýšit povědomí** o společenském dopadu dopravních úrazů, objasnit riziko pro mladé účastníky silničního provozu
  - **Podpořit aktivity** ke zvládnání klíčových faktorů, které mají největší dopad na prevenci dopravních úrazů

Valné shromáždění OSN vyhlásilo v r. 2010 Dekádu pro Road Safety na roky 2011-2020

Národní dny bez úrazů

- Hlavní těžiště kampaně – aktivity a kampaně na místní úrovni
- Prostřednictvím:
  - Národní síť zdravých měst
  - Školy podporující zdraví
  - Bezpečné komunity
  - Bezpečné školy
  - Zdravotní ústavů
  - Školská zařízení
- Koordinace: **Meziresortně ustavená pracovní skupina**
MZ, MD, MV, MŠMT, NSZM, SZÚ, 2.LF UK, 3.LFUK, CDV Brno, WHO ČR
- **Široce realizované metodiky:**
  - Na kolo jen s přilbou
  - Bezpečná cesta do školy
  - Pásovec – používání bezpečnostních pásů
  - Vidíš mne? - používání reflexních prvků
  - Bezpečně do školy na kole a pěšky

EUROPE

Ukázka kampaně Národní sítě zdravých měst

NÁRODNÍ SÍŤ ZDRAVÝCH MĚST ČR: TÉMA MĚSÍCE

Červen 2006: Úrazy

- osvětové akce zaměřené na prevenci úrazů

- kampaň **Dny bez úrazů**

- kampaně k úrazům v dopravě:

- **Pásovec**
- **Na kolo jen s přilbou**
- **Bezpečná cesta do školy**

AKCE:

1.-11.6.2006

Komunitní kampaň
Dny bez úrazů

20.6.2006 - Třeboň

Sekce NSZM ČR
Prevence úrazů

DALŠÍ INFORMACE:

30.6.2006

Zpravodaj NSZM ČR

<http://www.dnybezurazu.cz>

Kancelář
WHO v
České
republice

Projekty WHO EURO v ČR

v letech 2004 - 2005

- Monitoring politik prevence dopravních úrazů dětí a formulace doporučení ke zvýšení mezisektorové spolupráce
- Vyhodnocení existujících projektů v oblasti prevence dětských dopravních úrazů (Bezpečná cesta do školy, Na kolo jen s přilbou)

v letech 2006 - 2007

- Zaměření se na prevenci dopravní úrazovosti dětí ale zároveň i na jejich zvyšující se fyzickou aktivitu – pilotní projekt Bezpečně do školy na kole a pěšky

v letech 2008- 2009 a 2010-11

- Přeložení a adaptace doporučené metodiky WHO – VIP pro potřeby výukových pracovišť v České republice (lékařské fakulty, postgraduální výuková pracoviště) - a jejich pilotní ověření
- Zaměření se na koncepční národní programy prevence úrazů a prevence násilí na dětech

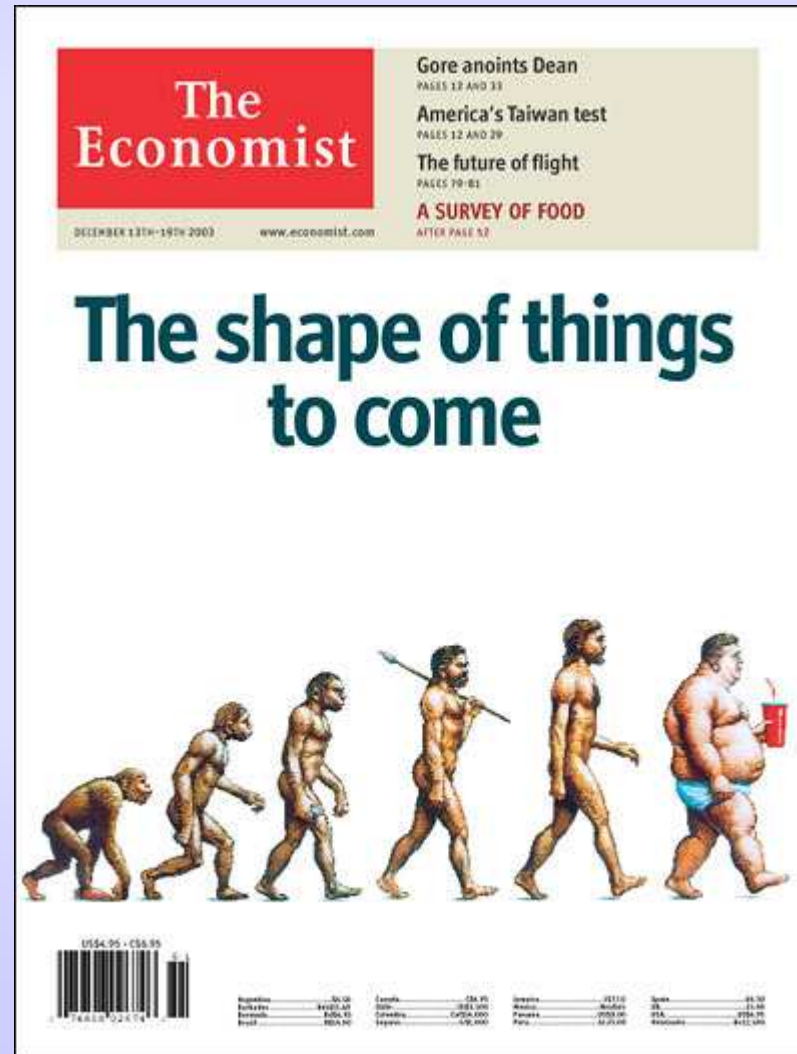
Meziresortně ustavená pracovní skupina pro naplnění projektů při MZ

Nedostatek pohybu, obezita a úrazy

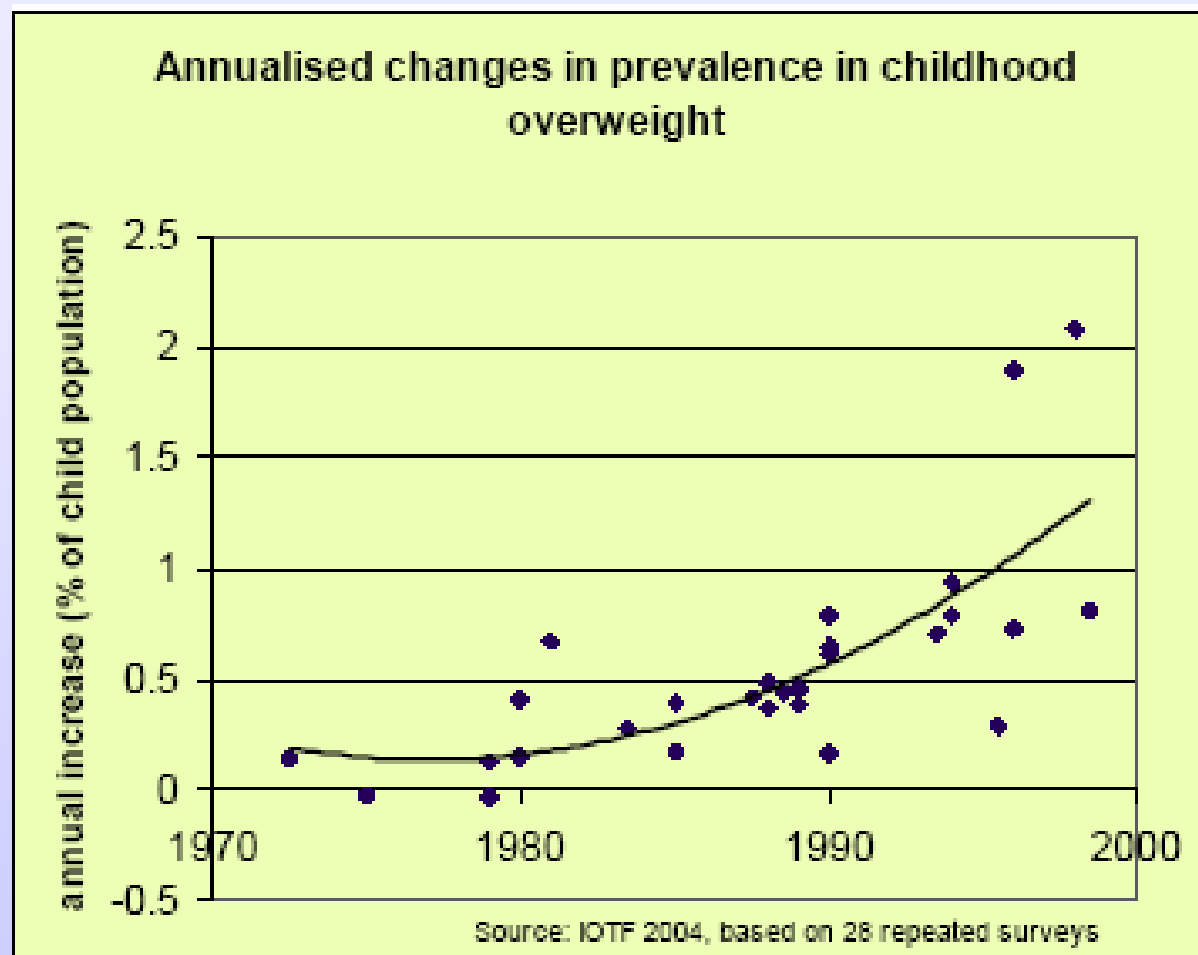
Obesita představuje jeden z největších problémů Evropského regionu

- 5-20% mužů a 5-30% žen obesních
- v Evropě nejvyšší průměrný BMI 26,5
- alarmující především u dětí
  - 10-30% dětí ve věku 7-11
  - 8-25% adolescentů 14-17 let
  - Od roku 1980 3x více

The Coming Epidemic of Obesity

The prevalence of childhood obesity is increasing by about 400,000/year

Source: International Obesity Task Force, EU Platform Briefing Paper, 2005

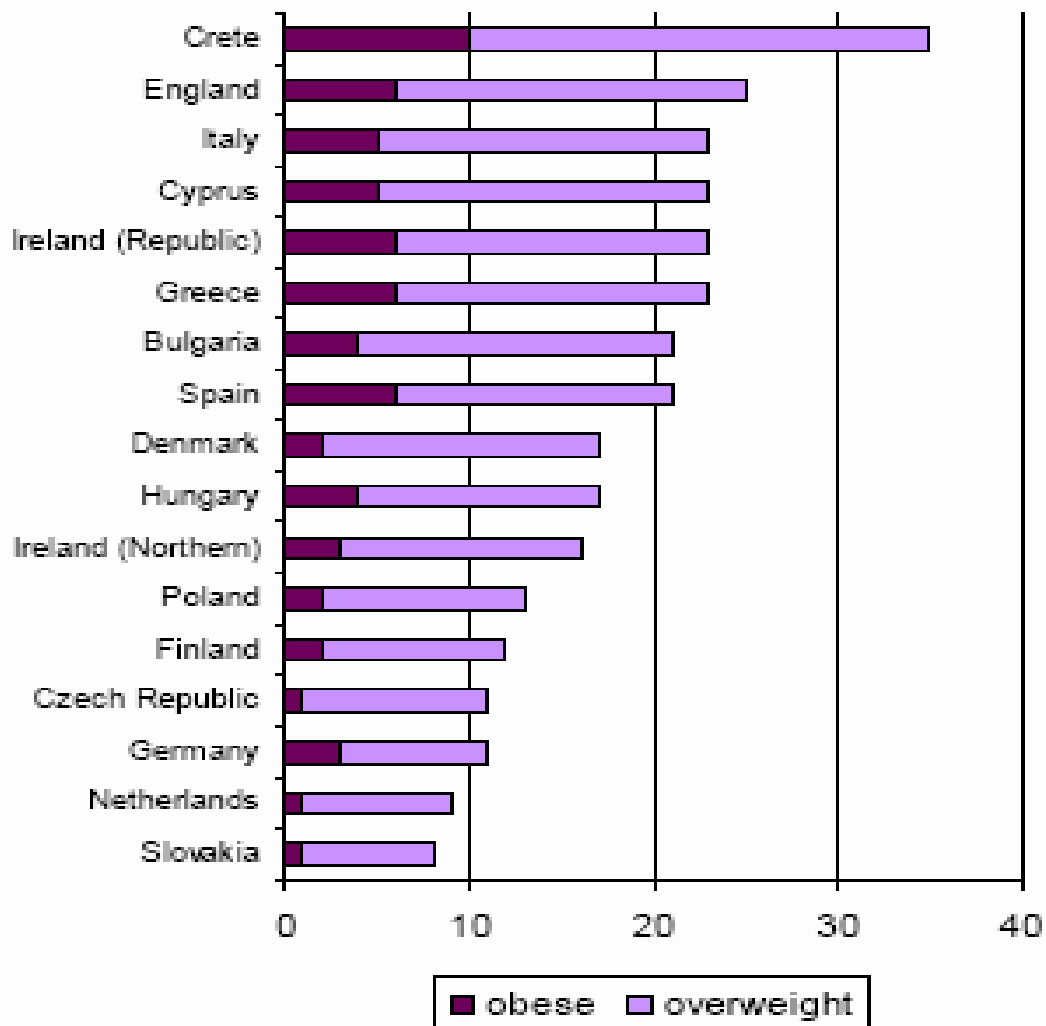

EUROPE

One in five children in Europe is overweight

One in five children in Europe is overweight

Percentage of schoolchildren aged 13-17 obese or overweight

Source: International Obesity Task Force, EU Platform briefing paper 2005

Kancelář
WHO v
České
republice

Dětská obezita

- Ačkoliv dědičnost představuje výrazný faktor dětské obezity pro jednotlivce, při posuzování kolektivní úrovně převažují faktory jako je nedostatek pohybu, nezdravá výživa.

Obesita, která začíná již v dětství, přispívá k nadměrné úmrtnosti v dospělosti o 50-80%.

Strategické směrnice WHO

Children and adolescents

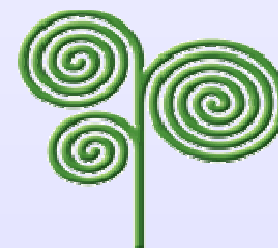
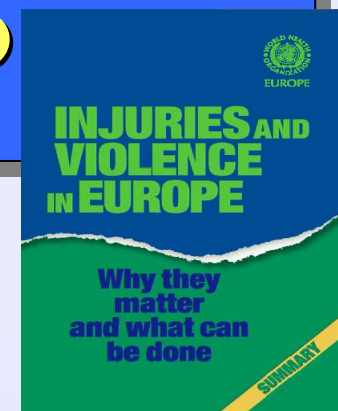
- Children's Environment & Health Action Plan for Europe (CEHAPE) 2004
- European strategy on child and adolescent health and development 2005

Violence and injuries

- Resolution on preventing injuries in the European Region (RC55/R9)

Diet, Physical Activity, Obesity

- Global strategy for diet, physical activity and health 2004
- European action plan for food and nutrition policy 2000 (2nd due 2007)
- Ministerial Conference on Counteracting Obesity 2006
- European framework to promote physical activity for health

Nejdůležitější strategie WHO pro výživu, fyzickou aktivitu a zdraví

- Globální strategie pro výživu, fyzickou aktivitu a zdraví přijata na 57.WHA, květen 2004
- Evropská charta boje proti obezitě - Ministerská konference proti obezitě -v Istanbulu 2006
- Rezoluce z Minsiterské konference v r. 2010 v Parmě – Environment and Health
- WHO vyzvala členské státy implementovat strategie ve zdravotnictví a dalších odvětvích

Základní preventivní kroky:

- Snížení marketingových tlaků zej. na děti
- podpora kojení
- Hospodářská opatření usnadňující volbu zdravější stravy
- Snížení obsahu tuku, volných cukrů a soli ve výrobcích
- Informace o nutričních hodnotách na etiketách
- Prevence obezity u osob s nadváhou – včasné rozpoznání a zvládnutí nadváhy na úrovni primární péče
- Vyškolení zdravotnického personálu
- Vydání klinických pokynů pro screening a léčbu
- Zabránit stigmatizaci obézních osob

- **Finančně dostupné rekreační a sportovní zařízení**
- **Podpora cyklistiky a chůze – koncepce městské dopravy, cyklostezky**
- **Propojení aktivit zaměřených na zdravou výživu a redukci nadváhy/obezity s dalšími strategiemi WHO – např. s prevencí úrazů, zvyšování pohybové aktivit**

Multi-sectoral policy approaches dealing with physical activity

– Transport, Health and Environment Pan European Programme (THE PEP)

– Global Strategy on Diet and Physical Activity

– Children's Environment and Health Action Plan for Europe (CEHAPE)

One initiative to increase physical exercise is the European Network of Health Enhancing Physical Activity (HEPA)

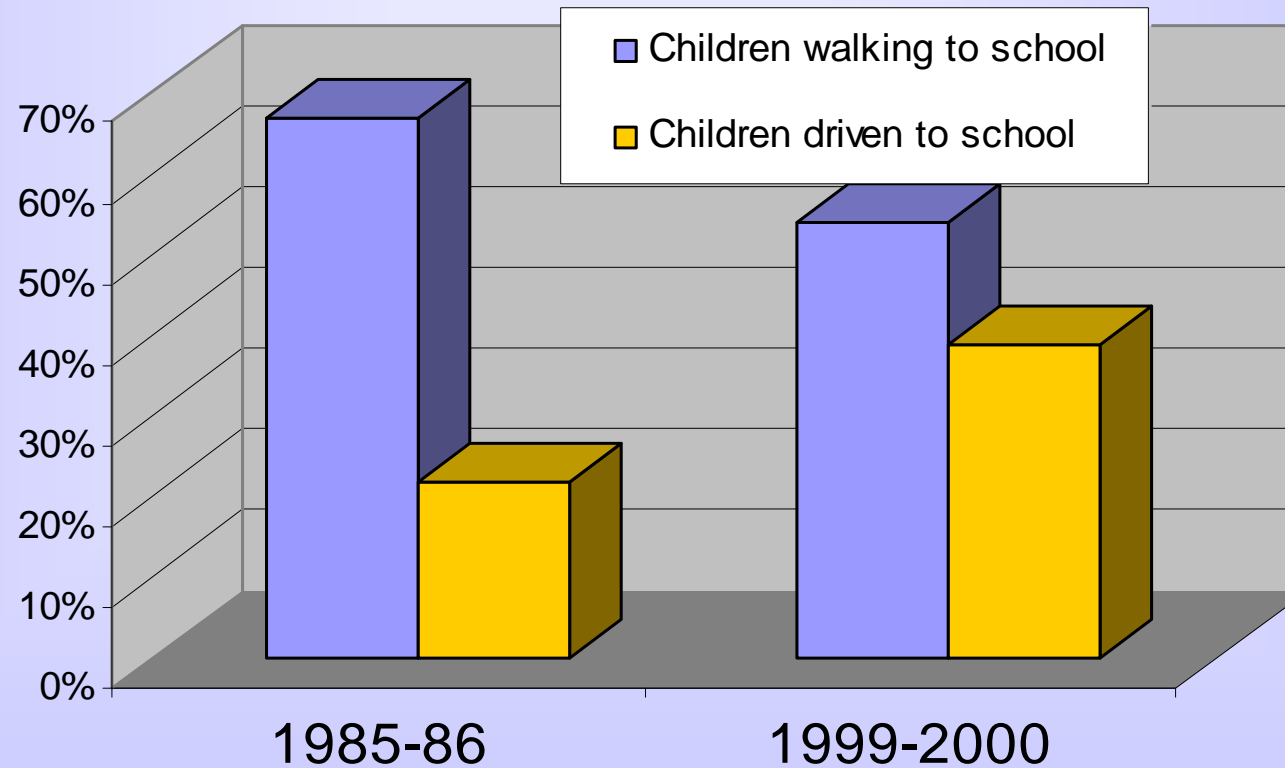
EUROPE

Children and young people should achieve a total of at least 60 minutes of moderate physical activity daily

Walking and cycling to school and for leisure can help achieving the recommended daily amount of physical activity

However, fewer children are cycling or walking to school and more children are being driven to school by car – safety

Kancelář
WHO v
České
republice

Source: National Travel Survey; 1999-2001 Update. UK Department for Transport, 2001

Fyzická aktivita

- Musí být podporována pro všechny věkové skupiny
- Sportovní zařízení a nabízené programy musí být co nejdostupnější všem obyvatelům

Děkuji za pozornost!

The screenshot shows the WHO Regional Office for Europe website. At the top, there is a navigation bar with links for 'Country information', 'Health topics', 'Media centre', 'Data and publications', 'About WHO', and 'Programmes and projects'. A search box is located on the right. The main content area is titled 'Violence and injury prevention' and includes a left-hand navigation menu with an arrow pointing to 'Road traffic and other unintentional injuries'. The main text describes the impact of violence and unintentional injury, stating that they cause a significant amount of deaths and disability in the European Region, accounting for about 800,000 deaths (10% of all deaths) and 14% of all disability-adjusted life years (DALYs). It also mentions that WHO advocates to reduce violence and unintentional injury by promoting a public health approach based on evidence and multi-sectoral cooperation. A list of activities follows, including providing data, helping Member States improve their capacity, and facilitating the sharing of knowledge. On the right, a 'Highlights' section lists recent events, such as the First United Nations Global Road Safety Week (23-29 April 2007) and a joint project with the European Commission for 2007-2010.

Více informací:

<http://www.euro.who.int/violenceinjury>

www.who.cz